

Prioritats de gestió

Aquests dies volen pel cel de Mallorca 4 jovenets d'àguila coabarrada (*Aquila fasciata*), un magnífic rapinyaire extingit com a nidificant, que va viure a l'illa amb els darrers vellmarins (*Monachus monachus*).

Aquests joves no han nascut aquí, sinó que formen part d'un projecte que du a terme la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori per reintroduir aquesta espècie a Mallorca. Ja fa uns anys que la reintroducció i introducció d'espècies forma part important de l'estratègia de conservació de la Conselleria, amb resultats brillants en alguns casos i decebedors en altres.

Aquesta manera d'actuar, com totes, és motiu de controvèrsia ja que en lloc de dedicar esforços a retornar aquelles espècies que van desaparèixer hi ha qui pensa que la prioritat ha de ser dedicar els esforços al manteniment i millora de les espècies que estan ara en perill. Aquest plantejament dicotòmic és una simplificació, ja que els elements a considerar en la discussió són molts, però no deixa de ser cert que s'han de marcar unes prioritats en la conservació de la biodiversitat.

La reintroducció d'una espècie no és cosa fàcil, i és molt més que amollar exemplars perquè visquin a la natura en estat salvatge. Com indica la Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa, la meta de la reintroducció hauria de ser establir una població viable, que no hauria de requerir més que un mínim maneig a llarg termini. Per aconseguir aquest èxit, prèviament convé haver analitzat tot allò relatiu a la biologia i requeriments de l'espècie, com encaixarà en el nou sistema natural i quin serà el model poblacional que ens possibilitarà el camí. Però segurament encara més importants són els condicionants socio-econòmics, com la minimització suficient dels riscos potencials (per aquesta espècie bàsicament l'electrocució i el furtivisme), la implicació de la població local (especialment dels col·lectius que hi poden tenir més emperons, com els caçadors) i el suficient

compromís pressupostari per garantir la viabilitat del programa al llarg del període que es desenvolupi. Estam davant aquest escenari en el cas de la reintroducció de l'àguila coabarrada a Mallorca?

Més enllà d'aquestes reflexions, igualment hem de considerar també l'oportunitat d'aquest projecte en el moment econòmic que estam patint. Quan la protecció d'espècies amenaçades a les Illes es veu afectada per un retall pressupostari sense precedents, amb el risc de no atendre ade-

quadament ni tan sols les accions més urgents, sorprèn que es decideixi tirar endavant amb aquesta iniciativa, que tot i perseguir una finalitat positiva potser ara mateix no és una urgència.

Des d'Es Busqueret desitjam que la recuperació d'aquesta espècie i la seva integració en el nostre context ecològic i social pugui ser una realitat en el futur, i emplaçam els responsables del nou Govern a atendre adequadament les necessitats de conservació de la nostra biodiversitat. •

JOHN GOULD

L'Anuari Ornitològic de les Balears arriba al 25è aniversari

Per Lluís Parpal, Manolo Suárez i Rafel Mas

L'Anuari Ornitològic de les Balears (AOB), la revista especialitzada en ornitologia que edita el GOB, compleix enguany el 25è aniversari. Com passa el temps!

El nostre és l'Anuari Ornitològic més antic d'Espanya. Encara avui, les Illes Balears és una de les poques comunitats amb anuari ornitològic. Amb el temps, comunitats autònomes, Parcs Nacionals o, fins i tot, algunes localitats com l'Estret de Gibraltar han anat publicant anuals ornitològics però, tot i el nom, no tots s'editen anualment. L'AOB sí que es publica anualment, sense retard, juntament amb els anuals de la Comunitat de Madrid i de Catalunya.

El nivell assolit per l'AOB va quedar ben reflectit en el darrer Taller de la Biblioteca Nacional per a l'obtenció de indicadors bibliomètrics i d'activitat científica, on es marquen una sèrie de paràmetres per qualificar les revistes científiques d'àmbit nacional i en el qual es considera l'AOB una de les 19 revistes científiques millor qualificades d'Espanya. Avui dia l'Anuari del GOB s'intercanvia amb aproximadament 140 revistes de caire científic de tot

el món, tot i que no totes versen sobre ornitologia. Algunes provenen de llocs tan llunyans com Austràlia o el Japó.

L'AOB disposa d'editor, d'un comitè editorial, amb representants de les diferents illes, i d'un comitè assessor per a cada nou volum editat. Aquest comitè assessor va començar a funcionar a partir de l'any 1993 a causa de l'increment del volum dels articles publicats. Abans, la revisió dels textos la feia el comitè editorial.

L'AOB va començar de forma modesta. El primer número estava confeccionat amb una sèrie de fulls que no eren més que fotocòpies que incorporaven observacions de les diferents espècies i, per fer-ho, es va prendre com

a mostra un petit anuari local anglès de l'època. En aquells moments, la infraestructura del GOB era molt escassa i la manca de material se suplïa amb l'esforç personal que aportaven els ornitòlegs. Es va tardar tant de temps a confeccionar-lo que, en un sol volum, s'ajuntaren les dades de dos anys consecutius! Aquest primer anuari només va incloure dades de Mallorca.

Interior del primer anuari (1985-1986). Fixau-vos en el magnífic copy-paste pre-windows.

El segon número va ser molt semblant al primer, però l'abast de l'anuari s'amplià a totes les Illes Balears. És a partir del número 3 quan es noten les millores en la qualitat de l'edició. Al local del GOB ja es disposava d'un ordinador, que es va fer servir per preparar-lo. La portada va sortir a tot color, amb una foto d'un agró blanc *Egretta garzetta* de l'excel·lent i enyorat fotògraf Climent Picornell. Com a curiositat, hem de comentar que el color blanc de l'ocell va quedar un poc cremat per aconseguir que quedessin bé els peus grocs de l'animal. És a partir d'aquest número que s'incorpora el format actual de la publicació i apareix la coberta (format llibre), tot i que llavors era prima. La revista ja s'elaborava completament en una impremta. Apareix per primera vegada una presentació i el volum de cites d'observacions comença a agafar importància. Gairebé tots els articles són recomptes de diferents espècies. Es publiquen censos de corbs marins, d'aus aquàtiques i d'aus marines. Posteriorment, el recompte d'aquàtiques s'aniria publicant any rere any per convertir-se en tot un clàssic a cada Anuari. En aquest número apareix també, per primera vegada, un resum meteorològic, el balanç d'anellaments i recuperacions i les novetats bibliogràfiques adquirides per la biblioteca.

En els tres primers números de l'AOB les cites no incorporen encara el terme municipal, ja que hi havia un annex amb el mapa de les illes amb els termes municipals. A partir del número 4 ja s'incorporen a les observacions. Dins aquest volum es conta com varen ser els inicis de la recuperació del voltor negre, amb el sexat dels animals que es tenien en captivitat a Son Reus. Abans d'això, els animals es tenien aparellats sense conèixer-ne el sexe amb certesa. Com a curiositat, direm que es publicà a l'AOB la fotografia del ca-

riotip d'una femella de voltor.

A partir del volum 5, l'any 1991, la junta del GOB aprova, a proposta del president, la destinació d'un capítol del pressupost a la creació de beques d'ornitologia com a font de futurs articles per a publicar a l'AOB. En aquest volum es publica per primera vegada un tipus d'article diferent, més d'opinió, obra de Miquel Rayó, titulat "Sobre l'alcí i el seu mite", al qual, amb el temps, seguirien d'altres articles similars. També aquest any s'inicia un concurs per a l'elecció de la portada. Aquesta elecció es feia per votació entre els membres de la secció d'ornitologia, que es reunia els dijous al local del GOB. A partir del volum 20 l'elecció de la fotografia que ocupa la portada es fa per votació a través d'Internet, amb les persones que participen en el ForumAus. Per triar la portada del volum 8 de l'any 1993 no es va convocar el tradicional concurs per triar-ne la foto, ja que per a la portada, dedicada al virot petit (*Puffinus mauretanicus*), només es disposava d'una sola fotografia de qualitat, obra de Jordi Muntaner.

A partir de l'any 1992, en el volum número 6, s'incorpora el color a l'interior de la publicació. Una fita important va ser la publicació en aquest volum, per Gabriel Gargallo, d'un article amb fotografies a tot color que permetien diferenciar el nostre busqueret coalarg (*Sylvia balearica*) del busqueret sard (*Sylvia sarda*) i que va suposar, per a molts de nosaltres, un canvi en la forma d'observar les aus i diferenciar-ne els detalls. Més tard el van seguir altres articles que ajudaven a distingir espècies i subespècies. D'interès especial va ser el publicat en el volum 8, que tractava les subespècies del caçamosques, *Muscicapa striata striata* i *Muscicapa striata balearica*, material que va ser emprat pels anelladors a partir de llavors.

El volum 7 va sortir més tard de l'habitual, el mes de setembre, a causa d'un article d'opinió escrit per Joan Antoni Alcover sobre la translocació d'espècies, que va suposar la retirada de la subvenció de la Conselleria d'Agricultura i Pesca que rebia la revista. A partir d'aquell moment, l'edició de l'AOB va ser subvencionada per la companyia elèctrica GESA, en l'actualitat ENDESA.

L'AOB ha mantingut i desenvolupat, durant tots aquests anys, una important funció de divulgació de fets i treballs que s'han duit a terme a les Illes Balears. Per exemple, ha estat el lloc on s'han publicat les primeres dades de nidificació de moltes espècies, des de les de reproducció del busqueret de garriga (*Sylvia cantillans*) a Cabrera, que es varen publicar al volum 7, fins al primer registre de nidificació d'un ull de bou (*Phylloscopus collybita*) a les Balears, al volum 23. S'han publicat igualment les cites de nidificació de mussol banyut (*Asio otus*) a Menorca, noves dades de cria del bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*) al Salobrar de Campos, la segona cita de nidificació de l'àguila d'albufera (*Circus pygargus*) a Mallorca, dades de nidificació del tudó (*Columba palumbus*) a Formentera, les primeres dades de nidificació de llambritja (*Sterna hirundo*) a les Illes Balears, les primeres també de cria del falconet (*Falco subbuteo*) a Menorca, la confirmació de la nidificació del coll verd (*Anas platyrhynchos*) a Formentera, la primera cita de cria del rupit (*Erithacus rubecula*) a Mallorca, les primeres dades de cria de setmesó (*Tachybaptus ruficollis*) a Eivissa, o la primera cita de reproducció de l'oronella coa-rogenca (*Hirundo daurica*) a les Balears.

La presència d'espècies accidentals o divagants també s'ha recollit i publicat. Espècies com la noneta de Swinhoe (*Oce-*

anodroma monorhis), el gallet faver africà (*Porphyrula alleni*), l'ull de bou de Schwarz (*Phylloscopus schwarzi*), l'àguila marina (*Haliaetus albicilla*), el moretó de collar (*Aythya collaris*) o el cegall beclarg (*Limnodromus scolopaceus*) han tingut el seu protagonisme a les pàgines de l'Anuari.

Els estudis sobre la migració de les aus han aparegut diverses vegades, com els treballs sobre la migració postnupcial al Parc Natural de sa Dragonera (Mallorca), escrits amb les dades obtingudes a les campanyes d'anellament a l'illa, o una curiosa peça sobre la migració nocturna dels aucells per Mallorca mitjançant infraroig. També articles aconseguits mitjançant el seguiment via satèl·lit, com el de les ruttes migratòries i àrees d'hivernada del virot gros (*Calonectris diomedea*), o el dels moviments migratoris d'un exemplar suec

d'àguila peixatera (*Pandion haliaetus*).

La situació i l'estudi de moltes espècies emblemàtiques han tingut igualment ressò a l'AOB durant tots aquests anys. Ja des dels articles sobre el voltor en els primers volums, hi ha hagut molts autors que han publicat articles i notes breus sobre espècies en perill com ara el virot petit, la gavina roja (*Larus audouinii*), l'àguila peixatera (*Pandion haliaetus*), la milana (*Milvus milvus*) o l'hortolà de canyet (*Emberiza schoeniclus*).

En aquest 2011 es compleix també el 20è aniversari de la creació del comitè de rareses. Aquest comitè està format per un grup d'ornitòlegs experts en identificació d'aus. Pel comitè hi han passat 32 membres, i gràcies a ell diverses espècies d'aus de migració molt oriental s'han in-

corporat a la llista de rareses estatals.

Censos, recomptes, noves cites, nous estudis....en definitiva, el AOB és la referència sobre l'ornitologia a les Illes Balears i un exemple de feina constant i ben feta.

I el futur? Des del l'any 2010 s'han anat incorporant a l'apartat de registres ornitològics les cites aportades per diversos ornitòlegs menors d'edat, el que suposa l'incorporació de saba nova a les files de l'ornitologia i augura una bona renovació generacional dins aquest món.

Cada observació és fruit del nostre/vostre temps dedicat al seguiment, estudi i estima a la natura. Aquest anuari es fa gràcies a tots vosaltres, a les vostres notes, articles i aportacions al registre. També a la caparrudesa de l'editor, Carlos López-Jurado, gràcies al qual podem tenir cada juliol una nova entrega. Quan obriu les pàgines d'aquest anuari, pensau en quant de temps de camp han dedicat els ornitòlegs, naturalistes i altres col·laboradors per a fer possible aquesta publicació. Us convidam a seguir fent arribar les vostres valuoses aportacions en pro de la conservació i futur d'aquests animals amb plomes, moltes gràcies. •

Coincidint amb aquest 25è aniversari, a l'espai web de l'Anuari hi podreu consultar un completíssim índex dels 25 primers volums. Gràcies a la feina de compilació i organització realitzada per Toni Rubio – responsable de divulgació i informació del GOB– podreu consultar el que s'ha publicat fent servir tres índex diferents: per autors, per espècies i per matèries.

www.gobmallorca.com/ornit/anuari

